
కాదంబరీ కథాసారము.

శ్రీరస్తు.

కాదంబరీ కథాసారము.

ఇది

చేవలి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

విరచితము.

శ్రీశారదామకుట ముద్రాక్షరశాలయము

నచ్చువేయించి

ప్రకటించె.

మొదటికూర్పు ౧౦౦౦.

కాపీరైటు.

వెలరు ౦-౨-౦.

PRINTED AT THE S. S. M. PRESS, VIZAG, 1904.

భూమిక.

ఈ గ్రంథము ముఖ్యముగాఁ గాదంబరినిగూర్చి చెప్పినదగుటచేఁ గాదంబరి యనఁబడు. ఇందలికథ పురాణంబులఁగనఁబడమిచేఁగల్పితమనితోఁచు. ఇది రెండు భాగంబులు గలది. అందుఁ బూర్వభాగంబు భట్టబాణునిచేతను, ఉత్తరభాగంబు తత్పుత్రునిచేతను జేయఁబడె. అతనిపేరు దెలియదు. భట్టబాణుఁడు హర్ష చరితంబుఁ గూడ రచియించె. పైగ్రంథ ద్వయంబును గల్పనా కాలిన్యముల కాస్పదంబు. మొదటిది, సంస్కృతంబున నున్న గద్యగ్రంథములలోఁ బెద్దది.

భట్టబాణుఁడు మఱియొకఁడు గలఁడు. అతఁడు ఉషావరిణయ నాటకమును, పార్వతీపరిణయ నాటకమును, శృంగారభూషణ భాణంబునను మూఁడు గ్రంథములు చేసెను. ఉషావరిణయ నాటకమున “పద్మేపతీయాన్నిల కాభిదానో గద్యే పతీయా

స్కీలభట్టబాణః। పద్యేచగద్యేచ పరం పటీయాన్వా
 త్స్యాయనో వామనభట్టబాణః" (పద్యకవితయం
 దుఃకాభిదానుడును, గద్యకవితయండు భట్టబా
 ణుడును, ఆయుభయకవిత్వమునందు వాత్సల్యము
 నుండగు వామన భట్టబాణుడును, మిక్కిలి సహజు
 లు) అనియుండుటనుబట్టి కాదంబరీశర్త కాభిదానుకం
 త్రైః బ్రాపీనుఁడో, సమకాభికుఁడో యనియు, వా
 మన భట్టబాణుడు వారికంటె నర్వాచీనుఁడని
 యుండేలు.

మఱియు జంద్రాపీడ వైశంపాయనులకును, క
 పింజల పుండరీకులకును, కాడంబరీ మహాశ్వేతా
 ను మిగుల సఖ్యంబుగలదు. వారిలో మహాశ్వేతా
 శౌపమువలన వైశంపాయనుఁడు మృతుడగుట విని
 జంద్రాపీడుఁడు మృతినొందుటయు, మహాశ్వేతా
 నియోగము నైవక పుండరీకుఁడు మృతినొందుట
 ను జూచి కపింజలుఁడు లోకాంతరమునకు సయిత
 ము వెళ్లుటయును, మహాశ్వేతా నివాహముగు వల

కుం గాదంబరి పెండ్లి మానుకొనుటయును, గురుజ
నంబు నతిశ్రమించుటచేఁ గపింజలుఁ డింద్రాయుధం
బను నశ్వంబగుటయును, అవినయంబుచేఁ బుండరీ
కుండు పూర్వజన్మవాసనతో వైశంపాయన శుకజ
న్మంబుల నొందుటయును సంభవించె. దానింబట్టి వి
చారింప నీకథయవిచ్ఛిన్నమిత్రత్వంబును, పునర్జన్మం
బును, తజ్జన్మసంసారంబును ముఖ్యముగా బోధిం
చుచున్నది.

కాదంబరి కథ దురవగాహంబుగ నుండుటచేఁ
దాని సంగ్రహించి కాదంబరీ కథాసారమని పేరుఁ
బెట్టి సులభముగఁ దెలుగున గద్యమయముగా వ్రా
సినాడను.

విశాఖపట్టణము. • } చేవలి సుబ్రహ్మణ్యము.
.. 1-12-1904. } • సంస్కృతపండితుండు.
లండన్ మిషన్ హైస్కూల్

ఈ కథ యందు వచ్చు స్త్రీ పురుషులు.

ఆరిష్ట = తక్కుని రెండవ కుమార్తె.

జంద్రాపీడు ధము = చంద్రాపీడుని యశ్వంబు, ఋషి
శాపముచే గపింజలుండు గుట్టమయ్యె.

కపింజలుండు = ఒక ఋషి . పుండరీకుని మిత్రుండు.
ఋషి శాపముచే జంద్రాపీడుని వహించు నిం
ద్రా యుధమను నశ్వంబయ్యె.

కాదంబరి = మదిరా చిత్రరథుల పుత్రిక. నాయక.

కుమారపాలితుండు = శూద్రకుని మంత్రి.

కేయూరకుండు = కాదంబరి సేవకుండు.

శౌరి = హంసుని భార్య. మహా శ్వేతకుం దల్లి.

చండా లకన్య = చిలక ను దెచ్చిన స్త్రీ. బోయత.

చంద్రాపీడుండు = తారాపీడుని కుమారుండు. కథా
నాయకుండు. పుండరీకుని శాపముచే జంద్రుం
డు చంద్రాపీడుండా యె. ఇతడు వైశంపాయ

నుండు చనిపోయిన సమాచారము. విని చనిపో
యి తాను శూద్రకుండుడనా బుట్టె.

చిత్రరథుండు = దత్తునులకును ముసకీని బుట్టెను. గం
ధర్వుండు. భార్య మదిర. కూతురు క్షాదంబరి.
బాబాలి = ఒకఋషి. త్రికాలజ్ఞుండు. పుత్రుండు హ
రీశుండు. వారియూత్రమమునందు గొంతకాల
ము చిలుకయుండె.

తరలిక = మహాశ్వేత దాసి.

తాంబూల కరండవాహిని = పేరు పత్రలేఖ. తాం
బూలమునిచ్చుస్త్రీ. చంద్రాపీఠుని సేవకురాలు.

తారాపీఠుండు = ఊజ్జయిని నగరమునకురాజు. భా
ర్యపిలాసవతి. కుమారుడు చంద్రాపీఠుండు.

త్వరితకుండు = చంద్రాపీఠుని యనుచరుండు.

షత్రలేఖ = చంద్రాపీఠుని సేవకురాలు. రోహిణి
యొళుట్టె.

పుండరీకుండు = ఒకఋషి. కపింజలునీ పుత్రుండు.

చంద్రునిశాపముచే వైశంపాయనుడయ్యె.

మదలేఖ=కాదంబరిదాసి.

మదిర=గంధర్వస్త్రీ. చిత్రరథుని భార్య. కాదంబరికి దల్లి.

మనోరమ=శుకనాసుని భార్య. పుత్రుడు వైశంపాయనుడు..

మహాశ్వేత=గౌరీహంసుల పుత్రి. మారుపేట హంసి. కాదంబరికి సఖి. పుండరీకుని బేరిమించె.

మేఘనాచుడు=వలాహకుని కుమారుడు.

వలాహకుడు=సేనాధిపతి. పుత్రుడు మేఘనాచుడు.

విలాసవతి=తార్దపీడుని భార్య. కొడుకు చంద్రాపీడు.

వైశంపాయనుడు=శుకనాసుని పుత్రుడు, చంద్రాపీడుని ముఖ్యమిత్రుడు. ఇతడు పూర్వజ

జ్ఞమునఁ బుండరీకుఁడు. మహాశ్వేతశాపముచేఁ
జిలుకయయ్యె.

శుకనానుఁడు = తారాపీఠుని మంత్రి. వైశంపాయ
నుని తండ్రి.

శూద్రకుఁడు = విదిశానగరమునకు రాజు. ఇతఁడు పూ
ర్వజన్మమునందు జంబూదీపిఁడు.

ప్రే = లక్ష్మి. శూద్రకుని దగ్గఱకుఁ జిలుకను దెచ్చిన
చాండాళి. పూర్వజన్మమునఁ బుండరీకుని తల్లి.

శ్వేతకేతువు = ఒక దేవర్షి. ఇతనికిని, పద్మవనలక్ష్మిక
నిఁ బుండరీకుఁడు పుట్టె.

హంసి = మహాశ్వేతకు మాట పేరు.

హంసుఁడు = ఒక గంధర్వుఁడు. భార్య గౌరి. అగ
ని పుత్రి మహాశ్వేత.

హరీతుఁడు = జాబాలి పుత్రుఁడు. వారి యాశ్రమ
మందుఁ గొంతకాలము చిలుక యుండె.

శ్రీ రస్తు.

కాదంబరీక థాసారము.

పూర్వ కాదంబరి.

లవదేశంబునంచున్న వేత్రవతీశ్రీరమునందు వి
స పట్టణం బొకటిగలదు. దాని శూద్రకుండ
ల పాలించుచుండె. అతడంతః పురస్త్రీవిర
ుప్రబృందముతో శాస్త్ర గోష్ఠీపిన్దంబునం
బుచ్చుచుండె. అంత నొకనాఁడు సూర్యో
ునఁ బ్రతీహారివచ్చి యో రాజోత్తమా! ద
థమునుండి యనుచరునితోఁ జంఁచాలకన్య
తే శంజరమీతోఁ జిలుకనుఁ బట్టుకొనివచ్చి
యన మాహాలక్ష్మీవలె నున్నదనిచెప్పె. ఆమా
రాజు సంతోషించి తప్పేమి? యనిరా నెల
రాజు దానిసౌందర్యముఁజూచి కూర్చుండు

మని చెప్ప దాని యనుచుండు పంజరములోని వై
శంపాయనమును శుకమును రాజునెదుటఁబెట్టి తమ
సన్నిధినుండఁదగినదని నావ్రభువుత్త్రుకి యుపాయ
నముగ నమన్నించెనని యారముగావెల్లె. ఆశుకము
రాజుతట్టుతీరిగి కుడికాలెత్తి జయయని ముందుఁగఁ
బలికి పిమ్మట “కన్నీళ్లతో స్నానము సేయనట్టియు
నిత్యము శో కాగ్ని జేఁగ్రాగునట్టియు నీ శత్రుకాంత
లు విముక్తాహారలగుచున్నారు” అని నృపునిఁబ్రశం
సించె. రాజు దాని విని చెంతనున్న కుమారపాలితుఁ
డను హంత్రితోనిట్లనియె. ఈపక్షి వాగ్దేవత వింటి
పికదా. పూర్వజన్మజ్ఞానముంబట్టి కాని యిట్టిశక్తిల
భింపదనుచుండ మధ్యాహ్నావయ్యె. రాజవల్లభుఁ
డు సభ్యులకును, జాండాలకన్యకును సెలవిచ్చి యా
కీరంబును దాంబూల కరండ వాహినికే గొప్పగించి
తానాహ్నికము దీర్చుకొనవెల్లి పరివారముతోఁబరి
గి యాస్థానమండపమునకు వచ్చె. అంతిపురంబు
నుండి చిలుకనురావించె. నీవెవతెవు? నీపుట్టు వేమి?

యని రాజడుగ నదియిట్లునియె. ఓరాజోత్తమా! క
 థపెద్దవయినను జేప్పెదవినుమాని మొదలుపెట్టె.

వింధ్యాటపియందు వండ కారణ్యములోఁ గావే
 రీతీరంబున నగస్త్యాశ్రమం బొందుగలదు. తత్సమీప
 మనేఁ బంపయను సరస్సుగలదు. అచ్చటనున్న చె
 ట్టుతోఁజ్జులోఁ దిల్లిలేనిపిల్లనై యుంటిని. నాతండ్రి న
 న్నుం బోషించుచుండె. ఒక నాఁ డొక శబరుండు ఏ
 చ్చి నాతండ్రి మొదలయినవారిని వేఁటాడి చంపె.
 దైవయోగంబున నేను బ్రదికివచ్చి డప్పి నొంది మా
 ర్చిల్లితిని.

అంత జాబాలిశనయందైన హరీశుండు స్నాన
 మునకు వెళ్లుచు నన్నుఁ దీసికొని పద్మసరస్సునకు వె
 ఱ్లి రాను స్నానముసేసి నాకు కిగువట్టి యాశ్రమం
 మునకుఁ దిరిగి తీసికొనినెల్లెను. జాబాలి నన్నుఁబూ
 చి ముసుగుతో నీది దీనియవినయఫలము ననుభవించు
 చుచున్నదని చెప్పె. వారది యేమోనియజ్ఞగ నతం
 డిట్లనియె. అవంతిదేశమున నుజ్జయినీనగరమునందుఁ

దాదాపీఠుఁడను రాజుగలఁడు. అతనిభార్య విలాస
 వతి. మంత్రి శుక నానుఁడు. మంత్రిభార్య మనోరమ.
 రాజమంత్రులు సంతతిలేక ప్రతములు సేసిరి. పిన్నులు
 నొకనాటిరాత్రి రాజుదనభార్యనోటఁ బూర్ణచంద్ర
 మండలము ప్రవేశించినట్లును, మంత్రియగు శుకనా
 నుఁడు దనభార్యయొడిలో పకిసించిన పుండరీకం
 బుంచఁబడి నట్లును, గలఁగిని మఱునాఁటి యుద
 యమున నొంకొరులు స్వప్నమునుగూర్చి చెప్పుకొ
 నిరి. పదంపడి మనోరమా విలాసవతులు గర్భమును
 ధరించిరి. ఒకదినమునందె కుమారులను గనిరి. రాజ
 పుత్రునకుఁ జంద్రాపీఠుఁడనియు, మంత్రికుమారున
 కువైశంపాయనుఁడనియుఁ బేళ్లు నెట్టిరి. పుట్టినది మొ
 దలు రాజమంత్రుల పుత్తులు మిత్రులుగానుండిరి.
 విదవయేట నక్షరాభ్యాస మిక్కుటికినిజేసి వ్యాకర
 ణాదివిద్యలఁ గలుపఁదగిన యువాభ్యయుల నొప్పు
 గించి బడికిఁ బంపిరి. వారుచతుష్టక్తికలును, జతుర్ద
 శవిద్యలును నేర్చిరి. రాజు విద్యాసంపూర్ణులైనకు

మారునింగని సేనాధిపతియైన వలాహక్కుని నింద్రా
 యుధంబను నశ్వరత్నంబును బహువ నాగుణము నె
 కేగి వైశంపాయనునితో రాజకుమారుఁడు రాజ
 మందిరమునకు వచ్చె. తారాపీఠండు మంచిదినము
 నందన కుమారుని యువరాజుగా నేర్పర్చి మంత్ర
 కి నొప్పగించి నీతిని నేర్పించెను. అతఁడు యువరాజ
 యి రాజ్యమును బాలించుచుండఁగాఁ దల్లియగు వి
 లాసవతి, పత్రలేఖయనుదానిఁ దాంబూలకరండవా
 హినిగా నొప్పగించె. అతఁడు దానిని దయతోఁజూ
 చుచుండెను. ఒకనాఁడు పత్రలేఖను, వైశంపాయ
 నుని, రాజకుమారులను వెంటఁబెట్టుకొని యింద్రా
 యుధంబెక్కి దిగ్విజయమునకునేగె. నలుదిసల రా
 జులను లోబర్చికొని నారివలన బహుమానములను
 బొంది జయస్తంభములను నిల్పి కైలాససమీపమున
 నున్న సువర్ణపురమున విడిచె. దిగ్విజయముఁజేయ
 ముఁడేగ్లువచ్చె. ఒకనాఁడింద్రాయుధము నెక్కి
 యొంటరిగా నరణ్యమునకు వెల్లి పేటాడుచుఁగిన్నర

ద్వంద్వమును జూచె. దానిఁ బట్టఁదలంచి గుట్టము
 మీదవడిగా వెళ్లఁగా జేతికి దొరకినట్లయి యదిగడు
 దూరము దీసికొనివెల్లి మాయవయ్యె. అట్లుండ
 ప్పిఁగొని జలాశయము వెదకుచు నచ్చోదసరస్సును
 జూచి, అందుగుట్టమునకు నీరువెట్టి, తానును నీరు
 ద్రాపి యొడ్డునఁగూర్చుండి యుండఁగా గానము ప
 నఁబడె. మరలనశ్వెంబెక్కి శబ్దముఁబట్టి యుత్తర ది
 క్కునకేగి సిద్ధాలయమును, అందుఁజంద్రశేఖరుని
 సేవించుచున్న పోదశవర్షదేశీయురాలును, గంధ
 ర్వకన్యయునగు మహాశ్వేతిను జూచె. దానియాపున
 కిచ్చెరువొంది పాటయగువలకునుండె. ఆమెదండ్ర
 శేఖరునకుఁ బ్రదక్షిణ నమస్కృతిలానర్చి వెళ్లఁబో
 వునపుడు చంద్రద్రాపీడునిఁజూచి 'ఓనహాత్మకా!
 నాయింటికివచ్చి యతిథిపూజనొందు' మనఁగా న
 తఁడామెతో గుహకేగి పూజవడసి సుఖముగనుం
 డె. ఆపెసంధ్యోపాసనాదికము దీర్చికొని 'నీసమా
 చారమేమి?' యని యడుగ గుట్టమెక్కినది మొదలు

కొని కిన్నరమిథునమును జూచిన వజ్రకు జరిగిన వృ
 త్తాంతముఁ జెప్పె. అంతనతఁడు నీవృత్తాంతంచేమి?
 పలయున్లు మునివ్రతమాచరించుచుంటివని యడుగ
 నిమేషమాత్రము ధ్యాసించి విచారంపడి శ్లైర్మములె
 చ్చికొని కన్నులఁడుడిచికొని ఓరాజపుత్రుఁడా! ని
 ర్భాగ్యురాలైన నావృత్తాంతముతో నీకేమిపని? వి
 నను గోరితివిగానఁ జెప్పెద. స్వర్గమున గంధర్వా
 పురః కులంబులు పడు నాలుగున్నవి. అందుదక్షునిత
 కును, మునికిని గంధర్వుఁడగు చిత్రరఘుఁడు పుట్టె.
 వాసిభార్య నుదిర. వారిపుత్రక కాదంబరి. అతఁడు
 గంధర్వులకు రాజు. హేమకూటగిరియందు పసింది
 చైత్రరఘును క్రీడోద్యానమును, అచ్చోదనమును సర
 స్సునుగల్పించెను. దక్షునిరెండవ పుత్రయైన నరిష్ట
 హంసునిగనె అతనిభార్యశౌరి. అతఁడు కింపురుషవ
 ర్ణమునఁ జిత్రరఘునిచేత నిభిషిక్తుఁడై హేమకూటగి
 రియందు శౌరితోపసించె. నేను వారికూఁతలరను.
 నాపేరు మహాశ్వేత. కాదంబరికిని నాకును మిక్కి-

లిస్తేహము. ఇద్దఱుము సంగీతము నేర్చుకొంటిమి.
 నావిచారముంబట్టి నాపెండిలిగుగు వలకు నాపె
 పెండిలిజేసి కొనవని ప్రతిజ్ఞజేసె. ఒకనాఁడు నా
 తల్లియైన గౌరితోనచ్చోదగురస్సునకు వచ్చితిని. నా
 తల్లిస్నానము సేయుచుండ నేను సఖియగు తరలిక
 తో సాసమీపమున సంచరించుచు గాలికివచ్చిన తా
 వినిమూర్కొని యావాసనంబట్టి వెల్లి పారిజాతపు
 ష్పమును జేవిఁబెట్టికొనియున్న యష్టాదశవర్షదేశీ
 యుండగు మునిపుత్రుంజూచితి. చూడగఁ జేనొండొరు
 లకు రక్తిగలిగె. అతని సఖుడైన కపింజలునిఁజూచి
 'ఓనుహాష్టఁడా! ఇతనివృత్తాంతమేమి? పూవెక్క
 డిది? యనియడుగ నతఁడు నవ్వి యిందువలన నీకే
 నిలాభము? అయినను జెప్పెదవినువని ఓయింత!
 శ్వేతకేతువను దేవఋషి మండాకినికిఁ బోవుచుం
 డ నతనిఁ బద్మవనలక్ష్మి మోహించి వెంటనే పుండరీ
 కవనంబునఁ బుత్రుని గని త్రసికొనివచ్చి యిదిగో నీకు
 మారుడని తండ్రికి నప్పగించె. అతఁడు పుత్రునకుఁ

బుండరీకుండని పేరు వెట్టి యువనయ నాదికము నేసి,
సకలవిద్యలను నేర్పెను. పుండరీకుండు చంద్రమా
లినిజూడగోరి రాఁగా వానికి నందనవనలక్ష్మి యి
ప్పొరిజాతము నిచ్చె నని చెప్పె.

‘ఈ కుటిలప్రశ్న చేసేమి లాభము?’ అది పుండరీ
కుండు విని నీకు గావలసినయెడలఁ గైకొనుచు’ నిత
నచెవినుండి పూవుదీసి నాచెపి నిడునపుడు చెకిర-
లికి నలని వ్రేలు దాఁకఁగా నిరువురకును మోహము
వృద్ధి. అతనికిఁ దెలియకయె చేతనుండి యక్షమాల
జారుచుండఁగాఁ గ్రిందపడకుండఁ గైకొని ధరించితిని.
అంత నాయక్షమాల యియ్యకుండ వెళ్లవద్దనఁగా
నాముత్యాలహారము నిచ్చితిని. అది యక్షమాలయె
యని పుచ్చుకొనె. నా తల్లి పిలుచుచున్నదని సఖి
చెప్పఁగానే, నామెతోనింటికి వెళ్లితి.

‘అముని పుత్రుండు చెట్టుపట్టుపై దమాలరసము-
తో “తామరతూండువలెఁ దెల్లనగుముత్యాలహా-
రముచే నాశపెట్టఁబడిన నామనస్సు హంసవలె నీ

చేగొనిపోబడె" అనిపత్రిక వ్రాసి నాసఖయగు త
 రభికచే బంప నది నేనొంటరిగా నున్నపుడు లేచి
 యిచ్చె. అంత నేనాపత్రిక జదివి యామునిపుత్రు
 ని దలంచుచు హర్ష్యంబెకే యొంటరికత్తెనై వి
 రహము నైఁపలేకుంటిని. అంతఁ జంద్రోదయ హను
 చుండఁ బుండరీకుని మిత్రుడయిన కపింజలుఁడు చే
 తులు జోడించుకొని దిగ్గజకువచ్చి నాతోఁబట్లనియె.
 ఓగంధర్వపుత్రీ! హహా శ్వేతా! నిన్నుఁ జూచినది
 మొదలు నామిత్రుడగు పుండరీకుఁడు కామవశం
 వచుడై యున్నాఁడు. నేఁజేసిన శీతలోపచారము
 లు విఫలములయ్యె. నిన్నుఁజూచిన యెడల జీవించు
 ను. లేనియెడలఁ జనిపోవును. మునిపుత్రునిఁ బ్రతికీం
 పఁగోరుజేని రన్యని చెప్పెను. అందుకు నేనేమిచె
 ప్పటకుఁ బాలువోక చింతించుచుండఁగా నాతల్లియ
 చ్చటికివచ్చి నాతోఁజెప్పకయెవ్వలైను. అప్పుడూనే
 ను సఖితోను గపింజలూనితోను వెళ్లుచుఁ బుండరీకు
 నియందుఁ దగిలిన మనస్సుగలదాననగుచు వెళ్లునం

తలో మునీకుమారుడు మన్మథతాపము సైంధవమిం
 బ్రాణముల విడిచిపెట్టెను. అట్టివృత్తినిజూచి యే
 డ్చి యనుగహనహవస్సుగా గాల నైతిని. ఒకదివ్యపురు
 షుడు చంద్రహండలంబునుండి దిగివచ్చి 'ఓమహా
 శ్వేతా! యేడువకుము, తిరిగియితనితో నీకుసమాగమ
 హాసినీని నన్ను నోదార్చి మునిపుత్రునిం జంద్రహం
 డలమునకుం దీసికొనిపోయె. కపింజలుండు విడువి
 డుహసి యాదివ్యపురుషుని నెఱుఁగెను. నేను
 జూచుచుండఁగా వారు చంద్రహండలముం జొచ్చి
 రి. నాప్రాణేశ్వరుం దిరిగి కపియుకోరితో జీవము
 లలబాయక చంద్రశేఖరుని నారాధించుచు నప్ప
 టినుండియు నీసిద్ధాలయముననున్నదాన నని తనవృ
 త్తాంతము సెప్పి తిరిగి యేడువ మొదలువెట్టె.

చంద్రాపీఠుండు నామె నోదార్చి మిగిలిన రా
 త్రివెల్లఁబుచ్చె. ఉదయమున సతఁడును మహాశ్వేత
 యును స్నానముసేసి నిశ్యక్త్యములు దీర్చికొని
 యుండఁ గాదరిబరి దగ్గఱనుండి కేయూరకుండును,

తరలికయును వచ్చిరి. రాగా, 'ఓతరలికా! కాదంబరి పెండ్లినిగూర్చి యేమిజరిగెన'ని మహాశ్వేత యడుగఁ జేయురకుండు. 'ఓమహాశ్వేతా! సీవులేనందునఁగా దంబరి స్వల్పసఖమును గూడ గొప్పదుఃఖముగాఁ దలంచుచున్నప్పుడు పెండ్లిని లేకేలించునా? ఇంతియెకాక నింబనుండుటయే తప్పని యెంచుచున్నది. ఏమిచెప్పెద!' అని యూరకుండె. అంతనామె, 'ఓ కేయూరకుండా! వెంటనే యచ్చటికివెళ్లు. నేనును నీవెంటనేవచ్చి సఖిని జూచెదన'ని కేయూరకునినంపి రాజునుజూచి ఓగాజా! గంధర్వరాజధానిని, అందున్న కాదంబరినిఁ జూడఁగోరినచో నాతోరమ్మనిచెప్పెను. రాజు నామెయు బయలుదేటి తిన్నగా సోమకూటమునకు వెళ్లి గంధర్వరాజధానిని జూచి కన్యాంతఃపురమును బ్రవేశించిరి.

కాదంబరి కేయూరకునివలన మహాశ్వేతరాక తెలిసికొని లేచి శ్రీమండపమున మహాశ్వేతతోఁదా

ను కూర్చుండి యాసనమున రాజును గూర్చుండ బెట్టి తాను మహాశ్వేతను శౌగంధి తన సఖయగు మదలేఖచేతఁ జంద్రాపీఠునకుఁ బూజ చేయించెను. తరువాతఁ గాదంబరీచంద్రాపీఠులకుఁ బరస్పరానురాగ ముదయించెను. రాజు తాంబూలము పుచ్చుకొని కేయూరకునిచేఁ గనఁబర్చఁబడిన మార్గమునఁ గాదంబరీ యంతఃపురమునకు వెల్లెను. హంసీయను నామాంతరముగల మహాశ్వేతయును, కాదంబరీ గలిదండ్రులయిన మదిరాచిత్రరఘులఁ జూడఁగోరి లోనికి వెల్లె. కాదంబరీయుఁ దన మందిరంబునకు వెల్లెను. పిమ్మటఁ జంద్రాపీఠునకు హేమకూటమును నివాసముగా గనుపఱువ నతఁడచ్చటనుండెను. అది మొదలు కాదంబరీ చంద్రాపీఠునియందుఁ మోహవశంవదురాలయ్యె. రాజు నామెనే తలంచుకొనుచుండెను. ఆమె రాజుదగ్గఱకుఁ దనసఖయగు మదలేఖను పంపి యతని మనస్సు తెలిసికొని తమారికతో రాజుచేతకు వెల్లెను. అతనితో రెండుగడియలు

కూటలాడి తిరిగి యింటికి వచ్చెను. మఱునాఁడు
 శంకరాపీఠుఁడు కాదంబరితోను, మహాశ్వేతతో
 ను చెప్పి సెలవు పుచ్చుకొని గుఱ్ఱమెక్కి- కేయూర
 కుఁడు చెప్పినట్లు మహాశ్వేతాశ్రమమునకు వెల్లె
 ను. అచ్చట నింద్రాయుధమెక్కి- కేయూరకాదుల
 ను మరలిపొమ్మని గుఱ్ఱపుడెక్కల జూడలఁ జూచుచు
 వచ్చి * పాలెమును బ్రవేశించెను రాజుగారిని వై
 శంపాయనుఁడును, పులలేఖయు క్షేమసమాచార
 మాడిగిరి. మహాశ్వేతను జూచుటను, గంధర్వనగరవి
 శేషంబులను, కాదంబరి సౌజన్యంబును, మదలేఖా
 తమాలికా కేయూరకాదుల వినయసంపదను జెప్పు
 చు నతఁ డారాత్రి గడపె.

మఱునాటి పొద్దుట హేమకూటమునుండి కే
 యూరకుఁడు వచ్చి కాదంబరి ఘోషితురాలై మి
 ట్టుఁ జూడగోరుచున్నదని చెప్పెను. పద్మట రాజు
 స్కంధావారమున వైశంపాయనుని నియోగించి,

ఇంద్రాగ్రయుధమునెక్కి పత్రలేఖతోను, కేయూర
కునితోను హేమకూటమునకు వెళ్లి హంసిని గౌర
వించి పరహితాపముచే హిమగృహముననున్న శా
దంబరితో మాటలాడి నాటిరాత్రియుండి యామె
వినోదముకొఱకుఁ బత్రలేఖను పడిచి తిరిగి హేమకూ
టమునుండి పొల్చెము ప్రవేశించె. అప్పుడే తారావీ
డునిచేఁ బంపఁబడ్డ దూతవచ్చి నమస్కరించి రెండు
త్తరములిచ్చెను. రాజువానిని విప్పిచదివి సమానా
ర్థముగల రెండవయుత్తరమును వైశంపాయనునకు ని
చ్చెను. అందులో “నామనస్సు నిన్నుఁ జూడగోరు
చున్నది. స్వరగారము”ని యున్నది. చంద్రదావీడుఁ
డు వెంటనే యింద్రాగ్రయుధమునెక్కి ‘మిత్రుఁడా!
వైశంపాయనుఁడా! నీవు పత్రలేఖ రాకను జూచి
యామెతోఁపన్పు’ని వైశంపాయనుని స్కంధావార
మున నియోగించి స్వల్పపరివారముతో వెడలి రేయిం
బగల్గు పెద్దయడవిలో వెళ్లుచు జరద్ద్రవిడధార్మికుఁ
డు వసించియున్న చండికాలయముంగని అక్కడ

రాత్రిగడిపియుదయమున మెల్లఁగా నుజ్జయించేరె
ను. తలదండ్రుల నమస్కరించి శుక నానుఁడు మొదల
యినవారితో మాటలాడియంతఃపురముననివసించె.

కొన్నాళ్లకు వలాహక పుత్రుడైన మేఘనాదుఁ
డు పత్రలేఖను దీసికొనివచ్చి చంద్రాపీఠునకు నొ
ప్పగించెను. రాజు సంతోషించి చూపుచే మేఘనా
దుని గౌరవించి యతని విడిచి పత్రలేఖ నాదరించి
యామెతో రహస్యమునఁ గూర్చుండి మహాశ్వేతా
కాదంబరుల కుశలవార్త చెప్పుమన నేవా! నీవువిడి
చివచ్చినది మొదలు నిన్నేతలంచుచు మోహపరవ
శురాలనయిన నన్నొక నాఁడు చెయ్యిపట్టుకొనికన్నీ
ళ్లుజాటవిడుచుచు రాజును రాపించు నుపాయము
నీవే యెఱుఁగుచువు. రావలసినదని నేనుబలాతగ
రించి వర్తమానముచేయుట సరిగానుండదు. నేనుజ
నిపోవుటయును సరికాదని కాదంబరి యిట్లు చెప్పె.

పూర్వభాగము సమాప్తము.

ఉత్తర కాదంబరి:

ఓ పత్రలేఖా! నీచేత రాజకుమారుఁ డొకపుడు తీసికొని రాఁబడిన నతనియెదుట నిలువఁబడుటకు నీగ్ధు వడుచును. అతఁడు జన్మభూమిని కార్యములను విడిచి తిరిగివచ్చుట యయుక్తమని చెప్పి తరిగించుచుఁ గాదంబరియూరకుం డెను. నేనాపె దుఃఖమును జూచి మనస్సుకరఁగి యామెనూరడించి ఓకాదంబరి! నీవు విచారింపకుము. నేనచ్చటికివెళ్లి చంద్రాపీఠుని రాఁజెదనని చెప్పితిని. రాజాసంగతి విని కాదంబరీలగ్నచేతస్కుండయ్యెను. అంతఃపురముచుండి ప్రతీహారివచ్చి ఆర్యా! అన్యగారు పత్రలేఖను, తమ్మును జూడఁగోరినారని చెప్పఁ బత్రలేఖయు దానును దల్లిచెంతఁజు వెళ్లి తల్లిచే బుజ్జగింపఁబడిన వాడయి కాదంబరినె స్మరించుచు దుఃఖముచేఁగొన్నిదినములు గడిపి యొకనాఁడు శివప్రాసాదీశ్వరంబునకుఁ బత్రలేఖతో రాజు వచ్చి హేమకూటమును

జూచుచుండ నమస్కరించుచు వచ్చి సమీపించిన కే
 యూగకునిఁజూచి కౌఁగిలించుకొని, అతనివలనఁ గా
 దంబరీవృత్తాంతమును విని హేమకూటమునకు వె
 ల్లఁతలగఁచె. పదవ దశపురంబువఱకు సైన్యమువచ్చి
 న సంగతి రాజువిని సంభవించి 'ఓపత్రలేఖ! నీవు కే
 యూరకునితో హేమకూటమునకు నిర్గమించి య
 చ్చట కాదంబరి నోదార్పుము. నేను శిబిరముతో వ
 చ్చువైశంపాయనునిఁజూచి యతనితో నాలోచించి
 వచ్చెద'నని పలికె. మేఘనాదునితోఁ బత్రలేఖను
 హేమకూటమునకుఁ దీసికొనివెళ్లుచుననందఱును బ
 యలుదేటిరి. రాజెపుడు కాదంబరీ వైశంపాయ
 నులను జూచెదననిచింతించుచు మఱునాఁడు జనసేజ
 నశకుక నాసులయాజ్ఞనొంది యింద్రదాయధ మెక్కి
 పరిమితపరిజనంబుతో నిర్గమించి, త్వరలో స్కంధా
 వారంబుచేరె. అచ్చట వైశంపాయనుని గానక
 నతఁడేడియని వలాహకునినడుగ నతఁడచ్చోదంబు
 నకు వెల్లి విపినంబులలోను, దేవతాస్థానములలో

ను దిరుగుచు జన్మభూమిని మమ్మును దలిదండ్రులను
మఱచిపోయెను. మేము పెక్కు విధంబుల బోధించిన
ను బ్రత్యుత్తరమియ్యకుండై. రమ్మని బలాత్కరింప
మీరు సైన్యముదీసికొని యుజ్జయనికేఁ బొండనియు,
నామనస్సు విరక్తిగనున్నదనియు, ఇచ్చట సంచరిం
పనిష్టముగుచున్నదనియు, మాటల బలాత్కరించిన
చోఁ బ్రాణములపిడిచెదననియుఁజెప్ప సిరాశచేసి
కొని వచ్చితిమని పలికిరి.

చంద్రాపీఠుఁ డామాటలకు మూర్ఖిల్లి కొంత
సేపటికిఁ దెలివితెచ్చుకొని తారాపీఠశుకనాసులు
వోనిరావింప సుపాయమెఱిగినవారని దండుతో
నుజ్జయినికేనేగెను. శుకనాసుఁడు వైశంపాయనుని
వృత్తాంతంబు నతనివలన విని మనోరమయు, దా
ను నేడ్వఱుగెను. తారాపీఠ చంద్రాపీఠులు శుక
నాసు నోదార్చిరి. చంద్రాపీఠుఁ డాదంపతులయ్యే
డుపు వినలేక ఓగురుజనమా! సెలవిచ్చినయెడల వై
శంపాయనుని దీసికొనివచ్చెదనని పలికెను. ఆమా

టకు శుకసాసతా రాపీడులులోనగు వారంశీకరించి
రి. చంద్రాపీడుఁడు గురుజనంబునకు నమస్కరించి
తొరంగిక పరివారముతో బయలుదేరితెను. అతఁడు
వెల్లుచుండ వర్షము తట్టస్థించెను. తడియుచునే పయ
నంబునెయుచు హేమకూటము నుండి వచ్చుచు
న్న మేఘనాదునిఁ జూచి ప్రేమాస్పదురాలగు ప
రశ్రేణి త్రేమవార్త నడుగకయె వైశంపాయనుని
కుశలం బడిగె.

మేఘనాదుఁడు 'ఓస్వామీ! వైశంపాయనుఁడు
మనలను విడిచి యచ్చోదసరస్తీరంబున వెట్టివాఁ
డైతిరుగుచున్నాఁడు. పమి చేయుచున్నాను. రాజ
తనివైత్రీచే నచ్చోదసరస్తీరంబునకు వెల్లి వెదకి కా
నక మహాశ్వేతాశ్రమంబునకు వెల్లి దుఃఖితురాల
గు నామె దుఃఖికారణము నడిగె.

అమెదుఃఖిము నణఁచుకొని 'ఓరాజా! నేను కా
దంబరి దగ్గఱనుండివచ్చి నాగుహఁజేరి పుండరీకుని
ధ్యానించి తపనూచరించుచుండనీవంటి బ్రాహ్మణుఁ

డువచ్చి నన్నుజూచి మోహించి నావంక జూడడ
రలికను బిలిచి యాచుర్నాథుని వారింపుమంటినిపి
న్నటజండుడువయింపన కొ- మపడితుడు నన్నా
లింగింపరాఁగానోరిపాపీ! ఆయువుక్కి చిలుకకడు
పునఁబుట్టమని శపించితిని. వాడు వెంటనే పడిచ
చ్చెను. వానితోనున్నవారు నీమిత్రుని మిత్రుడని
చెప్ప నేడ్చి క్రిందఁబడితననె. ఇట్లు మహా శ్వేతవలన
వైశంపాయనుని చావు తెలిసికొని చంద్రాపీఠు
డు క్రిందఁబడి యేడ్చి ప్రాణములు విడిచెను.

ఇదియిట్లుండ జైత్రరథి హేమకూటంబునఁబ్రత్రలే
ఖవలన రాజుగాక తెలిసి మనలేఖాపత్రలేఖితోఁ గ
లసి యచ్చోదనరస్తీరంబునకువచ్చి యట్టియవస్థను
న్నరాజును జూచి మనలేఖయు, బ్రత్రలేఖయు, రాజై
న చంద్రాపీఠుని పరిజనంబును నేడ్వసాగిరి. కా
దంబరి సహగమనము చేయఁదలండ్చి మహా శ్వేతను,
సఖీజనంబును, సెలవడిగి చంద్రాపీఠుని పాదముల
ను దొడపె నిడుకొని దుఃఖించుచుండె. అపుడుచం

దాపీడులోనుండి యొక తేజము చంద్రమండల
ములోనికి బయలు వెడలెను. 'ఓమహా శ్వేతా! పుండ
రీకునితో నీకు సమాగమంబు గలుగునని మున్నే చెప్పి
తిని. కాదంటరికిని జంద్రాపీడునకును సమాగమంబ
గును గనుక నతని శరీరంబును దహింపక కాపాడ
వలసినది. శాపము చేసి యిది జరిగె' ననియశరీరవాక్కు
వినఁబడెను. అంతఁ బత్రలేఖ యంద్రాయుధమును
దోలుకొని చంద్రాపీడుఁడు లేచిది యిచ్చటనుండుట
యనవసరంబని యాగుఱ్ఱముతో దాను నచ్చోదన
రస్సున మునిగిపోయెను. వెంటనే యా సరస్సులో
నుండి పుండరీకుని మిత్రుఁడగు కపింజలుఁడుగట్టిన
కువచ్చెను. మహా శ్వేతయతనింజూచి యానవాలు
వట్టి ఓకపింజలుఁడా! యెక్కడకుఁబోతివి? పుండరీ
కుని వృత్తాంతమేమి? యని యడిగెను. అతఁడు,
ఓమహా శ్వేతా! దుఃఖితుఁడును నీనువిడచి పుం
డరీక భేదము తీసికొని పోవుచున్న దివ్యపురుషుని
వెంటఁడించి చంద్రలోకమునకు వెళ్లఁ జంద్రుఁడు క

పింజలునితో నిట్లనెను. ఓకపింజలుఁడా! నేను జం
 ద్రుఁడను- నాకిరణములచే సంతప్తుఁడై పుండరీకుఁ
 డు పాఠములు విడుచుకాలమున 'చంద్రుఁడా!
 నావలెనీవును బ్రయుగాలితో సమాగంబు లేక మృ
 తి నొందెదవుగాత'మని నన్ను శపింప నేనును గో
 పించి నీవును నాతో సమానముగా దుఃఖ మనుభ
 వింతువుగాత మని శపించితిని. శాప మగువఱకుఁ
 బుండరీకుని శరీరంబు నాచే రక్షింపఁబడును. తరు
 వాతఁ బుండరీకుఁడు తిరిగి మహాశ్వేతను పెండ్లి
 యాడి సౌఖ్యము నొందునని చెప్పెను. ఈవృత్తాం
 తంబును నేను విని శ్వేతకేతుతోఁ జెప్ప నాకసం
 బున వెల్లుచుండఁ దెలిసలేమి నొక వైమానికు ను
 ల్లంఘించితిని. అతఁడు కోపించి పరిగెత్తెడు గుఱ్ఱము
 గుడువు గాఢ యనినన్ను శపించె. నేను సముద్ర
 మువఁ బడి పూర్వజన్మజ్ఞానముతో సంద్రాయుధము
 ను గుఱ్ఱము నయితిని. చంద్రుఁడు చంద్రాపీఠుఁడు
 గాను, పుండరీకుఁడు వైశంపాయనుఁడుగా నయి

రి. నేను బూర్వజ్ఞానముహిమచేఁజందాప్రీతిని మో
యము. శౌపవిమోచనమునకై యిచ్చుటకు దీసికొ
ని వచ్చి యచ్చోదసరస్సునందలి ఒరిస్సానముచేత
శౌపవిముక్తుఁడనై యిప్పుడు నిజరూపము నొందితిని.

సీవును బుండరీకుని గలసి వర్ధిల్లుము. శ్వేత కేతు
వునకు నీవృత్తాంతము చెప్ప నాకు సెలవివ్వుని కపిం
జలుఁడు బయలుదేఱెను.

పిమ్మట కాదంబరియును, మాహాశ్వేతయును, జం
దాప్రీతిని పరిజనంబును, జందాప్రీతిని శరీరమును
గాఢాదుమండిరి. కాదంబరి యాజ్ఞచేఁ జందాప్రీ
తిని యనుచరుఁడగు త్వరితకుఁ డుజ్జయినికి వెల్లి తా
రాప్రీతినికును శుక నాసునకును జరిగినదంతయుఁ
జెప్పెను. అందుమీఁద రాజమంత్రిలు తమ భార్య
లగు విలాసవతీ మనోరమలను నోడుకొని యచ్చో
దసరమునకువచ్చి కాదంబరి నోదార్చి చందాప్రీ
తిని బట్టుకొని యందఱు నేడ్చి చందాప్రీతివైశం
షాయనులు పునర్జీవితులగుదురని యాశతో నుండిరి.

జాబాలిమహర్షి యిట్లు మునులతో బృహతగ్రంథంజే
పై. ఋషులు దానినిని యాశ్చర్యమునొందిరి. క
థాసమాప్తికాఁగానే నాకుఁ బూర్వజన్మజ్ఞానము
కలిగి మునువటివలె సకలవిద్యలయందు బాండిత్యము
కలిగెను. పిమ్మట నామిత్రుఁడగు కపింజలుఁడు గగ
నమార్గమునుండి డిగ్గి జాబాలి యాశ్రమము ప్రవే
శించి శుకమునైయున్న సన్నుఁ జూచి శ్వేతకేతు స
న్నిధికి వెల్లె.

నేను హరితుచేఁ బెంపఁబడి యొక్కఁ టువచ్చిప్రా
ప్తుటనే యుత్తరదిక్కునకు గగనమార్గమున కెగిరి
వెళ్ళిచు నడవులను సరస్సులను గాటుచు నెపుడు
క్లాదంబరీ సఖియగు మహాశ్వేత ననోద్ధదసరస్తీర
మునఁ జూచెదనని పూర్వసంస్కారము వలన వే
యివిధములఁ దలంతుచు మధ్యాహ్నమున యుత్తి
పాశులచేఁ బీడింపఁబడుచు నొకయరణ్యమునఁ జె
ట్టుక్రింద డిగ్గి తగిన మేతమేసి యచ్చటనే పవ్వళిం
చితిని. ఆసమయంబుననే యొకఁడు బంధనముల

తోవచ్చి నన్ను బంధించి చేతబట్టుకొనగా 'నీవె
 వడవు? పలనన్ను బట్టిత' వని యడుగ నతడు ఓ
 పక్షిరాజా! యిచ్చటకే సమీపమున మాశబరరాజు
 న్నాడు. అతని పుత్రిక జాబాలి యాశ్రమమున నీ
 వంటి పక్షిగలదనియు, నది యిప్పుడెగిరి పోయినదని
 యు, విని దానిం బట్టఁ బెక్కండ్రు శబరులకు నా
 జ్ఞాపించెను. నాపుణ్యమునుబట్టి నీవు నాచేత జీకి-
 తివి. చండాల కన్యకు నిన్ను నీచ్చి మెప్పు నొందుదు
 ను. అది నిన్ను విడువంగట్ట సమర్థురాలని నన్ను బ
 క్కణమునకుఁ దీసికొని వెళ్లి చండాల పుత్రికకు ని
 చ్చెను. అది నన్నుఁ జర్కమయపంజరములో నుంచి
 'ఓయిమరాచారుడా! యిది తండ్రిమాట జవదాఁ
 టిన ఫల'మని యూరకుండె. నేను తిండికుడుపులను
 మాని మానముగానుండి పాపిష్ఠమగు శరీరమును
 విడిచి పెట్టదలంచి యుండఁ జూడాలి నాకు మ్రోత
 బెట్టి తినుమని పొడిచినను జీత్యురించితిని. అంత నది
 'ఫండేలతినవు? నీరేత్రాగవు? మాలవాని నీరయి

నను నేలపడ్డపుడు పవిత్రమగును. సందేహించు దా
 నవైన యెడల నిట్టిదుర్దశ నేలపొందితివి? తరువా
 త విచారపడకుండునట్లు మొదట ప్రవర్తింపవలయు'
 ననెను. చాంతాలి వాక్యము ప్రమాణముగాఁ దలఁచి
 ఫలాదులను దిని యుండ నాకు సీశ్వరానుగ్రహముగ
 లిగె. ఒక నాఁటి యుదయమున నాపక్క-ణమంతయు
 స్వర్గతుల్యముగను, శబరులందఱు దివ్యపురుషులుగ
 ను, ఈచర్మపంజరము స్వర్ణమయముగనాయె. అపు
 డు నేను విస్తయము నొంది యీవిత్రము విచారిం
 చుచుండఁగాఁ జండాలుపుత్ర పంజరముతో నన్ను
 మీసన్నిధికిఁ దీసికొని వచ్చెను. ఇంతవఱకు నాకుఁ దె
 లియును. తక్కి నెవరిగతీ యీచాంతాలిని నీవు తెలి
 సీకొనుము నేనును వినఁగోరెదనని వైశంపాయనకు
 క మూరకుడుడెను. •

చందంపడి శూద్రక మహారాజు నీవిచ్చటకు వచ్చి.
 న కారణమేమని దాని నడుగ నది 'ఓయిరోహిణీవ
 ల్లభా! చంద్రా! కాదంబరీ ప్రాణనాథా! చంద్రాపీ

ధా ! అనిపించి యిట్లు చెప్పడొడగె. నేను శ్రీని
 (పద్మవనలక్ష్మిని) ఈశుకము శుకనాస పుత్రుడగు
 వైశంపాయనుడు- శ్వేతకేతువునకును శ్రీయును
 నామాంతరముగల లక్ష్మికిని పుట్టినవాడే పుండరీ
 కుడు. వైశంపాయన పుత్రుడై యీశుకమై
 యిది యంతయు సీతో జెప్పియే యున్నాడు. ఇతఁ
 డు చపలదిత్తుడు. కామపరవశుడై పుండరీకదే
 హమును విడిచి రెండు జన్తములెత్తెను. ఈజన్తము
 నందుఁగూడ నపినయము చేసినయెడల సంతకంఠే
 నథోగతి నొందునని, తండ్రియగు శ్వేతకేతు నియో
 గముచేతఁ బంజరమున బంధించి యంతకాలమువీని
 రక్షించితిని. ఇప్పుడు మీయిద్దరికిని శాపవిమోచనస
 మయము తటస్థించె. కనుక జరామరణ భూయిష్ఠుషు
 గు మానవదేహంబును విడిచి దివ్యదేహంబును ధరిం
 చి క్రాదంబరితోను, మహాశ్వేతతోను జరకాల సౌఖ్య
 మమీయిద్దఱునుభవింప వలయునని దీని మీచెంతకుఁ
 దెచ్చిత నని పలికి నందఱి యెదుట గగనమార్గమున

మెఱుపువలె మెఱయుచు నాచాండాలి వెల్లిపోయె
ను. అది పోగానే శూద్రకుండు కాదంబరియందు
మోహపరవశతనొంది వెంటనే కాలధర్మము నొం
దెను. అట్లే వైశంపాయనుడును మహాశ్వేతను
మోహించినవాడై పంచత్వము నొందెను.

అంత నచ్చోదసరస్తీరమునఁ గాదంబరి వసంత
శోభచే మదనవేదన నోర్వజూలక మహాశ్వేతను,
మదలేఖను, కనుగప్పి చైతన్యములేని చంద్రాపీఠశ
రీరమును గట్టిగఁ గొంగులించుకొనెను. అమృతమువ
లనఁ బుట్టిన యపురఃకులమున జన్మించిన కాదంబరి
శరీరస్పర్శచే నిద్రనుండిలేచి నట్లతఁడు బ్రతికెను. పుం
డరీకుండు నభోమార్గమునుండి కపింజలునితో నచ్చ
టికి వచ్చెను. లక్ష్మణువైన మహాశ్వేతయును బుండ
రీకుండును సంతోషముచే నొండొరుల గొంగులించు
కొనిరి. ఈవృత్తాంతంబంతయుఁ బరిజనము వలన వి
సి దంపతులగు విలాసవతీ తారాపీఠులును, మనో
రమా శుక నానులును, మదిరాచిత్రరథులును, గౌరీ

హంసులు నచ్చటికి వచ్చిరి. అంతలోఁ గపింజలుఁడు
 'ఓశుకనానుఁడా! శ్వేతశేతువు నన్నుఁగూర్చి యి
 ట్లువలికె. నావలన పుండరీకుఁడు వుట్టినను నీయంద
 లి స్నేహముచే నన్నుఁ జూడకయే నీచెంతకు వచ్చె
 ను. ఇంతియేకాక మాచీయొక జన్మమునొంది వైశం
 పాయన జన్మంబున నీకుఁ బుత్రుండయ్యె. కానఁగ్రా
 ర్తకోడలయిన మాహాశ్వేతలో నతఁడు నీయొద్దనే
 యుండదగినవాఁడు. నీవు చిరంకాల మాట్టిపుత్త
 సౌఖ్య మనుభవింపుము. అసంగతి పని యందులకు
 శుకనానుఁడు మిగుల సంతసింఁజె. పిమ్మటఁ గాదంబరీ
 చంద్రాపీఠులకును, మాహాశ్వేతా పుండరీకులకును,
 అచ్చటనే వివాహముయ్యె. పిమ్మటఁ జిత్రరథుఁడు
 చంద్రాపీఠుని బంధుగులతోఁ దన యింటికిఁ దీసికొని
 వెల్లి గంధర్వరాజ్యమునకుఁ బట్టాభిషిక్తునిగాఁ జే
 సెను. హంసుఁడుకూడఁ బుండరీకునకుఁ దనరాజ్య
 ము నభిషేకము చేసెను.

పిమ్మటఁ గాదంబరీ రహస్యమునఁ జంద్రాపీఠు

నిజాది 'ఓప్రియదా! దైవయోగముచేఁ బునర్జీ
 వితులమయితిమి గాని పత్రలేఖయెచ్చటను గనఁబడ
 దేమి? అదీనురాలిప్పు డెచ్చటనుండును? ఆర్యపు
 తా! చెప్పు'మని యడిగెను. అందునకుఁ జందా
 పీఠుండు 'ఓసుందరీ! శాపముచే మనుష్యలోకమున
 జన్మించిన చంద్రుండనయిన నాకు సేవకై రోహిణిప
 త్రలేఖగా జన్మించి యిప్పుడు శాపవిముక్తి సమయ
 మని తెలిసికొని యచ్చోన సరస్సునందు స్నానము
 చేసి దివ్యదేహమును ధరించి తిరిగి రోహిణియై చం
 ద్రలోకమున నన్నుఁగూర్చి నిరీక్షించుచున్నది. అచ్చ
 టకామె నూరడించుటకు మనము వెళ్లవలసి యున్న
 ది' యనిచెప్పె.

పిమ్మట జద్రాపీఠపుండరీకులు కాదంబరీ మహా
 శ్వేతలతోఁగ్నూడి స్తోత్రము ననుభవించుచు హేమ
 కూటమున సత్తవారింట బది దినముల నొకదినము
 గాఁ గడిపిరి. చంద్రాపీఠుం డత్తమామలయిని మ
 దిరాదిత్రరథుల దగ్గఱ సెలవు పుచ్చుకొని తండ్రియ

గు తారాపీఠుని సన్నిధానమునకు వచ్చెను.

“పిమ్మట మిత్రుడైన పుండరీకునియందు రాజ్య భార ముంచి పితృగౌరవముఁ బట్టి యుజ్జయనియందును, ఒకపుడు గంధర్వలోకమునందును, రోహిణీ ప్రీతిచేఁ జంద్రలోకమునందును, పుండరీక ప్రీతిఁబట్టి లక్ష్మీవాసస్థానములగు నుద్యానములయందును, కాదంబరికి నిష్ఠమగు ప్రతిష్ఠలమునందు నామెతో విహరించుచుండె. పెక్కు లేల. కాదంబరీ చంద్రదాసీదులును, మహాశ్వేతా పుండరీకులును, పుండరీక చంద్రదాసీమలును, మహాశ్వేతా కాదంబరులునొంఁదొరుల విడమిచే నందఱు సర్వసౌఖ్యముల నొందుచు నానందకోటి నొందిరి.

నో టీసు.

ప్రథమోపదేశము.	...	రు ౦-౩-౬
అగణితము.	...	రు ౦-౪-౬
ఆశౌచసారము.	...	రు ౦-౫-౬
ఆంధ్రోపనిషత్తులు ౬. ౧ భాగము.		రు ౦-౮-౦
ఆంధ్రోపనిషత్తు ౨ భాగము.		రు ౦-౮-౦
సాంప్రదంబ్రదాణోకము.	...	రు ౦-౪-౬
ఎక్సర్సైజు సంస్కృతము ఇంగ్లీషు.		రు ౦ ౩-౬
కాదంబరీకథాసారము తెలుగుగద్యము.		రు ౦-౨-౬
విగ్రహోవర్ణము (సమాసము)	...	రు ౦-౨-౬
ఈపుస్తకములు పోప్టేజీసహా ఈ నెలలకు నాయెట్లను, యస్. యస్. యమ్. ప్రెస్ బుక్కుడిపోల్ ను, బి. రామయ్య అండ్ కో వారివద్దను దొరకును.		

విశాఖపట్టణము. 1-12-1904	}	చేవలి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, సంస్కృతపండితుఁడు, లండన్ మిషన్ ప్రెస్సులో.

10 517

